

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת יבמות

דפים פה - צא, פרשת ויחי תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

דף פה

*כתובה בלאוין ושניות והמח.

א. חיובי כתובה בחייבי לאוין כגון אלמנה לכה"ג 1. יש כתובה פירות מזונות ובלאות. 2. היא נפסלת לכהונה וכן ולדה חלל וכופין להוציא. 3. חיוב מזונות, בנמצאת תחתיו אין לה, ובהלך למדינת הים בעי אי הוי כתנאי כתובה ויש לה או לאו שמא תתעכב אצלו, ופשט דבחייו אין לה אבל לאחר מיתה יש לה.

ב. יש כתובה לחייבי לאוין ולא לשניות והטעם לר"ש בן אלעזר היכא שנפסלת קנסו אותו אבל שניות דתרווייהו כשרים קנסו אותה, ולרבי ד"ת א"צ חיזוק ודברי סופרים צריכין, ומייתי טעמא זה הוא מרגילה וזו היא מרגילתו, ואתי לל"ק כרשב"א ולל"ב כרבי ומשום דקשיא ליה דחלוצה מדרבנן ויש לה כתובה. ומפרשין מאי בינייהו 1. ממזרת ונתניה לישראל דהוי דאורייתא ומאידיך היא מרגילתו, ודחי דלפי ר"א דהולד עבד ממזר לא מרגלא. 2. מחזיר גרושתו משנישאת, ודחי לר"ע דיש ממזר מחייבי לאוין. 3. בעולה לכה"ג דלא נפסלת דהוי חיובי עשה, ודחי דלר"א בן יעקב יש חלל מחייבי עשה. 4. מחזיר ספק סוטתו, ודחי לרבי מתיא בן חרש דאפילו בא עליה בעלה קודם ששתתה עשאה זונה ונפסלה לכהונה. 5. למסקנא סוטה ודאי, שהיא פסולה ואין הולד ממזר.

דף פה

*מעשר ראשון. חזרה לחזה ושוק. *שומרת יבם ומעוברת. *נילף מק"ו.

א. דיני מעשר ראשון 1. לר"מ אסור לישראלים שנאמר בו אשר ירימו תרומה אבל לא ילפינן למיתה וחומש כיון דנתמעטו, ולרבנן שרי וקמ"ל דאף מעשר ראשון טובל דיליף בגז"ש לא תוכל לאכול בשעריך. 2. אמרינן במשנה דבת ישראל מאורסת ללוי לא תאכל במעשר אתיא כר"מ, וסיפא דבת כהן מאורסת ללוי לא תאכל במעשר קאמר שאינה כנשואה לתת רשות לתרום משל בעלה, או דאין חולקין לה בבית הגרנות וכמ"ד משום יחוד, ולמ"ד משום גרושה גזירה משום גרושה בת ישראל. 3. מעשר ראשון לר"ע ניתן ללוויים ולר"א בן עזריה אף לכהן ופליגי בקרא והכהנים הלויים. 4. הקנס דלא יתנו מעשר ראשון ללוויים, להו"א פליגי אי מפני שלא עלו בימי עזרא או עבור כהנים בימי טומאתן, ולמסקנא לכו"ע הויא קנסא משום עזרא ופליגי אי קנסא

דיתנו לעניים או דכהנים נמי הו עניים בימי טומאתן.

- ג. בת כהן שנישאת לישראל ומת בלא בנים, מנין שחוזרת לתרומה ולא לחזק ושוק 1. בתרומת הקדשים לא תאכל. 2. מלחם ולא כל לחם, ובעי למימר דאיצטריך להפרת נדרים ונדחה. 3. מלחם אביה ולא בשר. 4. מלחם אביה זהו הקנוי לאביה משא"כ הא דזוכה משלחן גבוה. 5. אתה ובניך ובנותיך אתך וזהו בזמן שאתך, ומתי שאוכלת בשביל בנה חוזרת גם לחזה ושוק.
- ג. דרשינן בית אביה למעט שומרת יבם מאכילת תרומת בית אביה, כנעוריה פרט למעוברת, ומפרשינן מ"ט איצטריך קראי 1. שומרת יבם אף שולדה מבעלה הראשון אינו כולד מהשני שמת בכדי לפטרה מייבום מ"מ עובר כילוד, תרומה דולד מהראשון פוסלה מלאכול א"כ ודאי שעובר יהא כילוד ותאסר בתרומה, ודחי דאיצטריך קרא בנעוריה משום דביבום עשה מתים כחיים שאם מת הבן אחרי פטירת אביו פטורה מייבום משא"כ בתרומה דבמת בנה חוזרת. 2. איצטריך קרא וזרע אין לה למעטה מאכילת תרומה אם יש לה ולד אבל נימא דמעוברת תיכול שהיא חד גופא, ומאיך מעוברת מעיקרא היתה ריקה והשתא מליא משא"כ ילדה שהיא כעת ריקה.
- ד. השאלות דנילף מק"ו 1. במת הבן אחר מות האב תתיבם, דנימא ק"ו מתרומה דולד מבעלה הראשון פוסל ולא עשה מתים כחיים וביבום ולד מהראשון לא פוסלה מלהתיבם, ודחי משום דרכי נועם. 2. ישראלית שמת בנה מכהן תמשיך לאכול בתרומה ק"ו מיבום שהולד מהראשון לא פוסל ועשה מתים כחיים ובתרומה ולד מהשני פוסל, ודחי מזרע אין לה והרי יש לה. 3. כשיש ולד מהראשון ומת שני בלא בנים לא תתיבם בק"ו מתרומה דלא עשה מתים כחיים וולד מהראשון פוסל, ודחי שנאמר וולד אין לו והרי אין ולד לשני. 4. בתרומה לא יפסול ולד מהראשון ק"ו מיבום דעשה מתים כחיים ואם יש ולד מהראשון לא פוסל ובתרומה לא עשה מתים כחיים, ודחי דאכתי יש לה זרע.

הדרן עלך פרק תשיעי – יז מותרות, פרק עשירי – האסא רבא

פ"ד פ"ח

*נישאת ובא בעלה. *נאמנות עד אחד. *נישאת ע"פ עדים. *מכחשתו.

- א. אשה שנישאת ואח"כ בא בעלה, הדינים במשנה ע"פ פירושם בגמ' 1. דף פח, תצא מזה ומזה. 2. צריכה גט מזה ומזה, והטעם בשני שמא יאמרו שהראשון גירשה ונשאה השני ויוצאה ממנו בלא גט, ובנתקדשה להו"א ג"כ צריכה גט ולמסקנא א"צ כיון דלא עשתה איסור. 3. דף פט, אין לה כתובה, כדי שתהא קלה בעיניו להוציאה. 4. אין לה פירות מזונות ובלאות, דתנאי כתובה ככתובה. 5. אם נטלה תחזיר, ואפי' תפשה. 6. הולד מהשני ממזר, ומהראשון אסור בממזרת ונקנס שאסור גם בבת ישראל כממזר. 7. דף צ, תרוייהו לא מטמאין לה, שנא' לא יטמא להחלו כגון הכא שנפסלה. 8. שניהם אינם זכאין במציאתה, כדי שתהא ביניהם איבה. 9. אינם זכאים במעשה ידיה, כיון שאין לה מזונות מהם. 10. אינם מפירים נדריה, כדי שתתגנה. 11. דף צא, בת ישראל נפסלה מכהונה שהרי נתחללה. 12. לוייה נפסלת ממעשר, משום קנסא. 13. בת נפסלת כהן מתרומה, אפילו דרבנן. 14. אין בה ירושת כתובת בנין דכרין, דקנסו גם את זרעה. 15. אם מתו, האח של הראשון חולץ מדאורייתא ואחיו של השני מדרבנן. 16. לא מיבמין, הראשון מדרבנן והשני דאינו מצוה.
- ב. מצינו שעד אחד נאמן בדאורייתא כגון להתיר אשה ולחייב קרבן על אכילת חלב, מנין 1. מדמחייב קרבן באכילת חלב שנא' או הודע אליו חטאתו מ"מ, ודחי דזהו דווקא בשותק ומשום

דשתיקה כהודאה שהרי במכחיש הימנוהו רבנן אף נגד שני עדים. 2. סברא כחתיכה ספק חלב או שומן דעד אחד נאמן לברר, ודחי דהתם לא אתחזק איסורא משא"כ הכא ודמי לחתיכת איסור ודאית דע"א לא נאמן עליה. 3. כדאשכחן גבי הקדש טבל וקונמות, ודחי מנלן דנאמן כאשר אינו בידו ואומר ידעתי שתיקן או נשאל. 4. למסקנא בעדות אשה מתוך חומר שהחמרת בסופה הקלת בתחילתה, והקילו משום עיגונא.

ג. לרב אם נישאת ע"פ עדים לא תצא, ומפרשינן מאי קאמר 1. לל"ק היינו מבעלה השני ואיירי שבעלה הגיע ולא ידעינן ליה ונישאת לאחד מעדיה ואף היא ברי לה, ומייתי דעת רבי מנחם ברבי יוסי שאם נישאת ואח"כ באו עדים לא תצא, ורב איירי בבאו עדים ואח"כ נישאת ולאפוקי מרמב"י, או בנישאת ואח"כ באו עדים ואם לא כן תצא וכרמב"י, והא דאמרינן דפנו זהו דווקא באיסור כהונה או בעדים או בבאו עדים ואח"כ נישאת. 2. לל"ב לא תצא מהתירה וחוזרת לבעלה הראשון.

ד. לשמואל תצא בלא מכחשתו אבל אם מכחשת לא תצא, והמקרה 1. בשני עדים לא מהני הכחשתה. 2. בעד אחד אמאי אם שתקה תצא והרי כאן האמינוהו כתרי. 3. איירי בפסולי עדות, וכדא"ר נחמיה דאזלינן בתר רוב דיעות ושתי נשים עדיפי על איש אחד. 4. כשבאה אשה מעיקרא, ודווקא בפסולים אזלינן בתר רוב דיעות, אבל שתי נשים באיש אחד הו כפלגא ופלגא.

פ"ד פט- צ

*הפרשה גרועה. *ב"ד עוקרים דבר מהתורה.

א. דיני הפרשת תרומה גרועה 1. מן הטמא על הטהור בשוגג הויא תרומה ובמזיד לא עשה כלום, לרב חסדא חזר לטבלו דזימנין דפשע וקאמר דב"ד מתנים לעקור דבר מן התורה וכדאשכחן במשנתינו גבי ממזר, ולרב נתן בר אושעיא הוי תרומה ולא תיקון השירים. 2. קישות ונמצאת מרה הויא תרומה ויחזור ויתרום, וזהו שוגג קרוב למזיד כיון שהיה עליו לטעום, אבל א"צ לתקן את התרומה כיון שחל מדאורייתא שנאמר ולא תשא עליו חטא. 3. מאינו נקוב על הנקוב יחזור ויתרום, ודחי דציית בשתי כלים ולא באחד. 4. מנקוב על שאינו נקוב, צריך להפריש ממקום אחר בכדי לתקן את התרומה עצמה.

ב. היכן מצינו שב"ד מתנים לעקור דבר מן התורה 1. במשנתנו שנישאת ואח"כ בא בעלה הולך מהראשון ממזר ונושא ממזרת, ודחי דאסור בממזרת ונקרא ממזר רק לענין שאסור בבת ישראל. 2. אדם יורש את אשתו קטנה יתומה לב"ה משתכנס לחופה לב"ש משתעמוד בקומתה ולר"א משתגדיל, ולב"ה בעלה יורשה ולא קרוביה מדין הפקר ב"ד, ומיטמא לה אף שהוא כהן משום שהיא מת מצוה הואיל ויורשה, ומאכילה בתרומה דרבנן. 3. אכל תרומה טמאה יכול לשלם חולין טמאין, ואם אכל תרומה טהורה ושילם חולין טמאין לר"מ בשוגג הוי תשלומין ולא במזיד ולחכמים בכל גווני הוי תשלומין וחוזר ומשלם חולין טהורין ומקשינן לר"מ במזיד כיצד קאמר שאם הכהן יקדש אשה בכסף זה שחל מדאורייתא ותצא, ודחי דקאמר שצריך גם לשלם שוב ופליגי רק בקנסו שוגג אטו מזיד. 4. דם שנטמא וזרקו במזיד לא הורצה אף שמדאורייתא מרצה וא"כ יוצא שמביא חולין לעזרה, ודחי דקאמר לא מרצה רק לענין שאין לאכול את הבשר דהוי שב ואל תעשה ולעולם הבעלים התכפרו. 5. רבנן עקרו ד"ת בשב ואל תעשה לגבי: גר שנתגיר בערב פסח, איסור הזאה על טמא מת בער"פ שחל בשבת, איסור הבאת איזמל מילה בשבת דרך איסורא דרבנן, פטור סדין פשתן מציצית, כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן כשחל בשבת, וביטול

מצות שופר ולולב כאשר חל בשבת. 6. אליו תשמעון דרשינן אפילו שהנביא אומר לעקור דבר מן התורה ודחי דליכא למילף מהתם דהוי למגדר מילתא. 7. לרשב"ג א"א לבטל גט משום כח ב"ד יפה, ודחי דמקדש אדעתא דרבנן ועשו בעילתו זנות. 8. ב"ד מכין ועונשין שלא מן התורה בשביל לעשות סייג לתורה כגון רכיבה בשבת והטיח באשתו, ודחי דהוה למגדר מילתא.

פדף צא

*האשה שייכת לראשון. *חיוב קרבן. *זדון ושגגת איש באשה. *מאי הו"ל למעבד.
א. המ"ד שהאשה נחשבת שייכת טפי לבעלה הראשון: לר' יוסי יש לה ממנו כתובה, לרבי אלעזר הראשון זכאי במציאתה מעשה ידיה ונדריה, ולר"ש אם מת הראשון פוטר את צרתה ואין הולד מהראשון ממזר. ומפרשינן מאי קסברי 1. לרב הונא בתראי מודו לקמאי, ר"ש דלא קניס בביאה כ"ש בממונא דמעשה ידיה, ותרוייהו סברי שיש לה כתובה דנוטלת רק בשעה שיוצאת. 2. לרבי יוחנן קמאי מודו לבתראי, רבי יוסי דלא קניס בכתובה דמדידיה כ"ש מעשה ידיה דמדידה, ותרוייהו אית להו דר"ש דמכיון שלא קנסו כ"ש לאחר מיתה.

ב. הנישואין וחיוב קרבן 1. נישאת שלא ברשות ב"ד אלא ע"פ שני עדים מותרת לחזור לבעלה הראשון ואתי להו"א כר"ש דאין הולד ממנו ממזר, ולמסקנא מוקמינן אף כרבנן כיון שהיא אנוסה ומאי הוה לה למעבד אבל חייבת בקרבן. 2. נישאת על פי הוראת ב"ד שסמכו על עד אחד תצא ופטורה מקרבן, ומייתי דלזעירי הויא טעות וחייבת בקרבן כמו הורו ב"ד ששקעה חמה, או מזה שעד שני יכול להצטרף או כמ"ד יקוב הדין את ההר, ולרב נחמן הויא הוראה ויליף לה מזה שעד אחד מהימן. 3. הורוה ב"ד להנשא וקלקלה חייבת בקרבן, ופליגי אי היינו זנות דפנויה או דווקא חייבי לאוין ומשום דקאמרה אתם עשיתוני פנויה. 4. נישאת לחמשה בני"א חייבת על כל אחד דהו גופין מוחלקין, ובחמש ביאות מאדם אחד פליגי אי חייבים רק אחד או דאיכא חיובא על כל ביאה.

ג. מייתי ברייתא דאשת איש שנישאת ע"פ ב"ד דהיינו בעד אחד צריכה גט ומשמע דבעדים א"צ גט ומקשינן דע"כ אתי כרבנן שהרי ר"ש קאמר עשו ב"ד בהוראתן כזדון איש באשה וע"פ עדים כשגגת איש באשה. ומפרשינן 1. להו"א בהוראתן הוי כמזיד וא"צ גט וקרבן אבל נישאת ע"פ עדים צריכה קרבן וא"צ גט. 2. מתרצינן לעולם הברייתא כר"ש וקאמר בהוראת ב"ד הוי ככוונת איש בפנויה וצריכה גט, וע"פ עדים הוי כמו שלא בכונה וא"צ גט. 3. לגבי איסורא, בהוראת ב"ד כזדון אשת איש ונאסרת על בעלה, ובעדים כשגגה ומותרת לחזור אליו. 4. לענין קרבן, בהוראה כזדון וא"צ קרבן ובשוגג צריכים קרבן. ואמרינן דאפשר ליישב את הברייתא כרבנן ותני שאת איש בעדים ושנישאת ע"פ ב"ד בעד אחד א"צ גט, וכן אמרינן דא"צ לחוש לקול שהבעל חי אם הקול יצא לאחר הנישואין.

ד. היכן מצינו שלא אמרינן מאי ה"ל למעבד ומ"ט 1. כתב גט וטעה בכתובת המקום או מנין השנים הדין שכל הדרכים הללו בה ולא אמרינן מאי הו"ל למעבד, ודחי דהו"ל לקרוא את הגט. 2. כנס יבימתו וצרתה נישאת והמתייבמת נמצאה איילונית הצרה הויא יבמה לשוק ותצא אליבא דר"ע בחייבי לאוין, ודחי שהיה לה להמתין. 3. עריות דפוטרות צרותיהן ונישאו הצרות ונמצא שהעריות היו איילונית, ותי" כנ"ל. 4. נתן הסופר גט לאשה ושובר לאיש תצא, ודחי הו"ל לאשה לקרוא את גיטה. 5. שינה שמו ושמה, ותי" כנ"ל. 6. כנסה בגט קרח שקשריו מרובים מעידיו, כנ"ל. 7. להלכה לא עבדינן עובדא במאי הו"ל למעבד.

שאלות לחזרה ושינון

- א. חיובי כתובה בחייבי לאוין (3)
 ב. המח' מ"ט יש כתובה לחייבי לאוין ולא לשניות, ומאי ביניהו (5)
 ג. דיני מעשר ראשון (4)
 ד. מנין שבת כהן חוזרת רק לתרומה ולא לחזה ושוק (5)
 א. הדרשות בשומרת יבם ומעוברת, ומ"ט איצטריך קראי (2)
 ב. השאלות דנילף מק"ו (4) הדרן!
 ג. פרק עשירי- האשה רבה
 ד. דיני האשה שנישאת ואח"כ בא בעלה (16)
- א. דיני שעת אחד נאמן בדאורייתא (4)
 ב. מהו נישאת ע"פ עדים ולא תצא (2)
 ג. לשמואל תצא בלא מכחשתו, מהו המקרה (4)
 ד. דיני הפרשת תרומה גרועה (4)
 א. היכן מצינו שב"ד מתנים לעקור דבר מן התורה (8)
 ב. דיני הסוברים שאשה שייכת טפי לבעלה הראשון, ומאי קסברי (2)
 ג. הנישואין וחיוב קרבן (4)
 ד. מהו עשו כזון ושגגת איש באשה (4)
 א. היכן מצינו שלא אמרין מאי הו"ל למעבד ומ"ט (7)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות	יבמות	ברכות עם מחודדין בפ"ד.
עבודה זרה הוריות	כתובות	שבת מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ד	נדרים	עירובין
זבחים	נזיר סוטה	פסחים
מנחות	גיטין	שקלים ר"ה
חולין	קידושין - עם תורתך שעשועי,	יומא
בכורות עם הקדמות ומושגים	סימני הדף, ותוספתא	סוכה
ערכין-תמורה	בבא קמא	ביצה תענית
כריתות-מעילה	בבא מציעא	מגילה-פורים עם מדרש,
נדה	בבא בתרא א-ב	תוספתא, ותמצית מחזיר יין לרמ"א
	סנהדרין א-ב עם "יש סדר	מו"ק חגיגה
	לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חודים מנוקד ומסודר.	איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל
לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~117~

המערכת